

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 121366 20 Spp
Brčko, 23.12.2020. godine

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odlučujući o zahtjevu Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za rješavanje spornog pravnog pitanja od 03.11.2020. godine u predmetu broj 96 o P 121366 20 P, na osnovu odredbe člana 163. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 28/18), te odredbe člana 18. Pravilnika o unutrašnjem sudskom poslovanju Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 66/12, 40/14, 54/17, 60/17 i 30/18), na sjednici Građansko-privredno-upravnog odjeljenja održanoj dana 23.12.2020. godine donio je

O D L U K U

Zahtjev Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za rješavanje spornog pravnog pitanja u predmetu broj 96 o P 121366 20 P od 03.11.2020. godine, koji glasi:

„Da li se ugovorna odredba o obavezi plaćanja troškova obrade kredita smatra ništavom, ako o toj odredbi korisnik kredita nije imao mogućnost da pregovara, te ukoliko ti troškovi nisu jasno određeni i specificirani“ se ODBIJA.

Obrazloženje

Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine podnio je ovom sudu zahtjev za rješavanje spornog pravnog pitanja u predmetu tužioca Đ. E. iz B. protiv tužene ... bank d.d. Bosna i Hercegovina, radi utvrđenja da je ništava odredba člana 5. Ugovora o dugoročnom namjenskom kreditu (u daljem tekstu: Ugovor o kreditu) broj od 24.06.2004. godine koji je zaključen između tužioca Đ. E. i tužene ... bank d.d. Bosna i Hercegovina i da se tužena obaveže da tužiocu, na ime sticanja bez osnova, isplati iznos od 300,00 KM (troškove obrade kredita) sa pripadajućom zateznom kamatom i isplati troškove spora.

Iz spisa predmeta, dostavljenog ovom sudu, proizilazi da je tužilac tužbeni zahtjev zasnovao na tvrdnji da je tužena stekla bez osnova iznos od 300,00 KM (naplaćen od tužioca na ime troškova obrade kredita), jer mu prije zaključenja Ugovora o kreditu nije rečeno na šta se ti troškovi konkretno odnose, da li je i u kom iznosu tužena imala administrativne troškove obrade kredita, troškove osoblja i sl., niti mu je data mogućnost da o toj odredbi pregovara, jer je obrazac Ugovora o kreditu unaprijed pripremljen, a koje postupanje je suprotno odredbi člana 12. i člana 15. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78).

Tužena je osporila tužbeni zahtjev tužioca navodima da je Ugovor o kreditu zaključen u skladu sa principom slobode ugovaranja i sa uslovima kreditiranja sa kojima je tužilac bio upoznat, te da je odredba Ugovora o kreditu o naplati troškova kredita jasna i izražena u određenom iznosu, sa naznakom da se plaća odmah. Tužena je istakla da je tužilac prethodno bio upoznat sa sadržinom te odredbe i svojom voljom je pristao na plaćanje, te da je navedena odredba u skladu sa pozitivnim propisima (Zakonom o bankama, propisima entitetskih Agencija za bankarstvo i propisima Evropske unije), jer troškovi obrade kredita predstavljaju realne operativne troškove, koje tužena ima u svom radu prilikom obrade i plasmana odobrenih novčanih sredstava (predstavljaju interne troškove tužene), te da predstavljaju ukupnu cijenu kredita, odnosno predstavljaju naknadu za uslugu banke, koju pruža korisniku kredita i njome se finansira djelatnost banke.

Podneskom od 07.02.2020. godine tužena je, u skladu sa odredbom člana 161. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine podnijela prijedlog, kojim traži da Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine pokrene postupak za rješavanje spornog pravnog pitanja zbog različite prakse sudova u Entitetima i Brčko distriktu i ukazuje da je nužno da se postupanje sudova, u rješavanju ovog spornog pravnog pitanja, usaglasi. U podnesku su navedeni i dodatni razlozi kojima tužena osporava tužbeni zahtjev tužioca: da odredbu o naknadi troškova obrade kredita sadrže svi ugovori, da nije zabranjeno ugovaranje te naknade, da troškovi obrade predstavljaju ukupnu cijenu kredita, da ova naknada nije uključena u kamatu i da troškovi obrade predstavljaju interne troškove.

Osnovni sud je, postupajući u skladu sa odredbama člana 161. i člana 162. Zakona o parničnom postupku, u zahtjevu od 03.11.2020. godine na osnovu spornih pitanja navedenih u prijedlogu tužene (ukupno devet) formulisao sporno pravno pitanje, koje glasi kao u izreci ove odluke, te dao sopstveno tumačenje istog, istakavši da odredba Ugovora o kreditu kojom se korisnik kredita obavezuje da banci plati troškove obrade kredita, u načelu, nije protivna prinudnim propisima i kao takva ništava u smislu člana 105. stav 1., u vezi sa odredbom člana 103. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, ali da to ne podrazumijeva i apsolutno pravo banke

da iznos te naknade određuje samovoljno, bez poštovanja osnovnih načela obligacionog prava, nego da je banka dužna da specificira te troškove i da korisniku kredita omogući da o toj odredbi ugovora o kreditu pregovara. Prema tumačenju Osnovnog suda, ukoliko banka postupi na navedeni način, onda se takva ugovorna odredba o obavezi plaćanja troškova obrade kredita ne može smatrati ništavom.

Dakle, u zahtjevu za rješavanje spornog pravnog pitanja navedeno je stanje stvari u ovom predmetu, sadržani su navodi stranaka o spornom pravnom pitanju, sud je formulisao sporno pravno pitanje, te dao sopstveno tumačenje spornog pravnog pitanja i ukazao je da je razlog za podnošenje zahtjeva ovom sudu (za njegovo rješavanje) to što je podnesen veći broj tužbi kod Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine sa identičnim tužbenim zahtjevom a da sudovi u Entitetima i Brčko distriktu različito postupaju, „pa je potrebno zauzimanje pravnog shvatanja, radi jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni“.

Odredbom člana 161. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine propisano je da ako u postupku pred Osnovnom sudom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u većem broju predmeta, postoji potreba da se zauzme stav o spornom pravnom pitanju koje je od značaja za odlučivanje o predmetu postupka pred Osnovnim sudom, da će Osnovni sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranke, zahtjevom pokrenuti postupak pred Apelacionim sudom radi rješavanja spornog pravnog pitanja.

Predmetni zahtjev Osnovnog suda sadrži sve elemente propisane odredbom člana 162. stav 1. Zakona o parničnom postupku.

Međutim, Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, kao žalbeni sud, se o ovom spornom pravnom pitanju već očitovao stavom izraženim u presudama broj 96 o Mal 104884 18 Gž od 28.08.2018. godine i broj 96 o P 119362 20 Gž od 02.04.2020. godine, kojima su potvrđene prvostepene presude, a kojima je zahtjev tužitelja (kao korisnika kredita) za isplatu troškove obrade kredita, koje troškove su platili banci na osnovu Ugovora o kreditu, usvojen. U navedenim predmetima Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine je prihvatio razloge prvostepenog suda kao jasne i dovoljne, odnosno kao razloge koji opravdavaju odluku prvostepenog suda da zahtjevu tužitelja (korisnika kredita) valja udovoljiti

- jer banka za korištenje kreditnih sredstava naplaćuje kamatu po ugovorenoj kamatnoj stopi, koja u osnovi sadrži operativne troškove banke,
- jer naknada troškova obrade kredita ne izražava direktne troškove obrade,

- jer nema ekonomske opravdanosti da banka naplaćuje i dodatne usluge,

- jer odredba Ugovora o kreditu, koja reguliše plaćanje jednokratne naknade (u procentu od iznosa dobijenog kredita) sadržana u obrascu

unaprijed pripremljenog ugovora, u kom slučaju korisnik kredita ne može uticati na sadržaj Ugovora,

- jer se u ugovornoj odredbi (o troškovima obrade) ne vidi struktura troškova, zbog čega izostaje pregovaranje,

zbog čega se radi o ništavoj odredbi Ugovora o kreditu (odredbi o naplati troškova kredita), imajući u vidu članove 12., 15. i 46. Zakona o obligacionim odnosima i u konačnici član 103. istog Zakona, kao i član 1065. Zakona o obligacionim odnosima, koji član istina ne sadrži zabranu ugovaranja troškova obrade kredita ali da to ne znači da se mogu ugovarati ako je ovom odredbom, kao cijena kapitala, propisana samo kamata.

Na sjednici Građansko-privredno-upravnog odjeljenja Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine održanoj dana 23.12.2020. godine odjeljenje je, nakon što se upoznao sa zahtjevom za rješavanje spornog pravnog pitanja koji je upućen od Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine 03.11.2020. godine, ostalo kod stava izraženog u gore navedenim presudama i da su razlozi, zbog kojih je udovoljeno tužbenim zahtjevima tužitelja, zasnovani na pravilnoj primjeni odredaba materijalnog prava, navedenih u tim odlukama.

Činjenica je da sudovi Distrikta i sudovi u Entitetima različito postupaju u pogledu zahtjeva korisnika kredita da im banke isplate plaćena sredstva, na ime troškova obrade kredita. Kod takvog stanja stvari preporučeno je od Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da se o tome razgovara na sjednici Panela za ujednačavanje sudske prakse, radi usaglašavanja stavova. Prihvaćeno je da prva tema, o kojoj će se razgovarati na Panelu, bude tema „Ima li banka pravo na naplatu naknade troškova obrade kredita od korisnika kredita kada je ugovorna odredba u pogledu naknade ovih troškova sadržana u obrascu Ugovora i kada je iznos troškova obrade samo naveden u fiksnom iznosu, odnosno u procentu koji se veže za iznos odobrenih kreditnih sredstava“.

Iz navedenih razloga Građansko-privredno-upravno odjeljenje Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, primjenom odredbe člana 164. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odbilo je zahtjev Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za rješavanje spornog pravnog pitanja.

Predsjednik
Građansko-privredno-upravnog odjeljenja

Dragana Tešić